

Vorm = inhoud (1)

Film vertelt ontzettend veel via de vorm. En elke vorm betekent iets, vertelt ons iets, laat ons iets ervaren.

Zo weten we onderhand allemaal dat wanneer we twee beelden kortstondig door elkaar zien (een overvloei), dat die vorm niet betekent dat onze tv het begeeft maar dat de tijd verstrijkt of dat we ons op een andere plek bevinden. En als het journaal vanavond zwart-wit beelden laat zien (ook een vormkwestie), denken we ogenblikkelijk: vroeger, archief. (Mijn nichtje zei ooit dat ze het zo erg voor de mensen vroeger vond dat alles toen zwart-wit was).

Maar nog veel meer middelen worden ingezet. Via kadrering, camera-standpunt en -hoogte, lenshoek, camerabeweging, montage, licht, compositie, etc. wordt enorm veel overgebracht op ons, de kijkers. En wij pikken dat vaak onbewust op; we hebben een bepaald gevoel bij een scène maar weten misschien niet waarom. Ikzelf vind het ontzettend leuk om na afloop zo'n scène dan nogmaals te bekijken om te ontdekken waarom de film (en dus de filmmaker) bij mij een bepaald gevoel of gedachte heeft opgewekt.

Neem onderstaande scène uit de Wallander reeks. Er is iets gaande tussen Linda en Stefan, allebei rechercheurs. In mijn beeldgrammaticalesen check ik na deze korte scène bij mijn studenten altijd wie zij denken dat er meer wil: hij of zij? En altijd heeft iedereen hetzelfde ervaren: zij wil wel meer, hij houdt afstand. En als ik dan vervolgens vraag hoe dat komt, gaan de antwoorden vooral over spel en dialoog. Maar als we het dan samen nog eens bekijken en de film stilzetten op onderstaande momenten is het qua vorm eigenlijk ineens overduidelijk.

Wat zien we namelijk?

Linda komt aanlopen, Stefan wacht bij zijn auto. Ze komt in een onafgebroken shot dichterbij en eindigt vlakbij hem. Uiteraard speelt de camerahoogte dan een rol. Zien we haar, dan staat de camera op zijn ooghoogte en kijken we op haar neer. En zien we hem, dan staat de camera op haar ooghoogte en kijken we tegen hem op. Op zich een bekende truc om gevoel te manipuleren. Maar er speelt nog een, kennelijk veel onopvallender vormaspect mee.

Hier stelt ze deze vraag. Let op waar ze staat. Dan zien we zijn reactie in het zogenaamde tegenshot.

En dat is gelijk de hele dialoog. Je ziet ondertussen bovenstaande camerastandpunten ieder nog een keer voorbij komen en dan komt alles alsnog goed (zie hernaast).

Ogenscheinlijk.

Maar als je analyseert waarom je het gevoel had dat hij afstand houdt is het overduidelijk: als we haar aankijken, zien we nabijheid doordat ze zo in het beeld is gaan staan dat zijn lichaam haar voor een deel afdekt. Daarnaast schat ik haar fysieke afstand tot hem op zo'n 30 cm.

Maar als we hem in het gezicht zien, is er in beeld veel ruimte tussen hun lichamen, staat hij los van haar, dekt zij hem niet af. En staat hij ook in werkelijkheid fysiek wel op een meter afstand van haar!

A movie is not about what it is about, but it is about HOW it is about what it is about.

gdegraaff@villamedia.nl

